

ORDIN

„16” mai 2024

Nr. 83

mun. Chișinău

Cu privire la aprobarea Ghidului de
evaluare a calității raportului privind
evaluarea strategică de mediu

În conformitate cu prevederile pct. 9 subpct. 11) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Mediului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 145/2021, reieșind din prevederile art. 8² alin. (10) din Legea nr. 11/2017 privind evaluarea strategică de mediu (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 109-118, art. 155),

ORDON:

1. Se aprobă Ghidul de evaluare a calității raportului privind evaluarea strategică de mediu (se anexează).
2. Direcția politici de prevenire a poluării va asigura publicarea prezentului ordin în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web oficială.
3. Controlul asupra executării prezentului Ordin mi-l asum personal.

Ministru

Sergiu LAZARENCU

GHID **de evaluare a calității raportului privind evaluarea strategică de mediu**

Abrevieri

CC ESM	Calitatea Controlului Evaluării Strategice de Mediu
CE	Comisia de Experti
CEE ONU	Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite
DPP	Document de Politici și Planificare
EIM	Evaluarea Impactului asupra Mediului
ESM	Evaluarea Strategică de Mediu
HG	Hotărâre de Guvern
MM	Ministerul Mediului
MO	Monitorul Oficial

Capitolul I

Dispoziții generale

1. Prezentul Ghid este elaborat în baza art. 8² alin. (10) al Legii nr. 11/2017 privind evaluarea strategică de mediu (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 109-118, art. 155).

2. Ghidul este destinat Comisiei de experți (CE) care efectuează analiza calității raportului privind evaluarea strategică de mediu, autorităților administrației publice centrale și locale (inițiator) care elaborează documente de politici și planificare (DPP), autorităților competente responsabile de desfășurarea evaluării strategice de mediu (ESM), precum și autorităților interesate/publicului interesat de procedura de evaluare strategică de mediu.

3. Calitatea evaluării strategice de mediu, rezultă din Legea nr. 11/2017, cât și din obiectivele generale și principiile bunelor practici internaționale în domeniul evaluării strategice de mediu.

4. Ghidul este structurat în baza a două seturi de criterii care se referă la:

1) desfășurarea procedurii de evaluare strategică de mediu și respectarea implementării prevederilor legale conform Legii nr. 11/2017 (*Lista de verificare nr. 1*);

2) evaluarea calității raportului privind evaluarea strategică de mediu (*Lista de verificare nr. 2*).

5. Orice procedură ESM poate fi evaluată în baza criteriilor prevăzute la pct. 4.

6. Întrucât nu există un indicator de referință cantitativ pentru o evaluare strategică „standard”, calitatea ESM nu poate fi cuantificată, evaluarea se va desfășura într-o manieră calitativă. La baza acesteia va sta descrierea modului în care anumite aspecte ale calității (reprezentate de criterii de calitate) au fost întrunite în cazul unei ESM concrete.

7. Raportul privind evaluarea strategică de mediu va fi sursa primară de informații care să permită evaluarea calității ESM, însă unele informații relevante pot fi obținute și din alte surse (de ex: de la autoritatea competentă responsabilă pentru ESM respectivă, sau de la părțile vizate care participă în procesul ESM).

8. Pentru un răspuns complet și corect la unele întrebări de evaluare, este important ca evaluatorul calității ESM (membrul CE) să fie familiarizat cu modul în care ESM a fost desfășurată și să ia în considerare părerea părților relevante.

9. Controlul calității trebuie să stabilească, cel puțin, dacă ESM a fost efectuată în conformitate cu cadrul normativ și, prin urmare, să ofere temei pentru alte etape administrative (de ex: emiterea avizului de mediu care să permită adoptarea/aprobarea documentului de politici și planificare).

10. În termeni practici, controlul calității se va desfășura după cum urmează:

1) *Lista de verificare nr. 1 (Anexa nr. 1)* privind procedura ESM va fi utilizată de personalul responsabil al autorității competente drept instrument de ghidare la fiecare etapă a evaluării strategice de mediu, pentru a se asigura că toți pașii procedurali au fost executați corect, precum și la etapa finală, drept componentă a evaluării generale a calității ESM.

2) *Lista de verificare nr. 2 (Anexa nr. 2)* este utilizată atunci când raportul privind evaluarea strategică de mediu este disponibil (de ex: în faza avansată a procedurii ESM, în conformitate cu art. 8 al Legii nr. 11/2017). La recepționarea raportului ESM, membrii Comisiei de experți, în conformitate cu art. 8 al Legii nr. 11/2017, vor utiliza ambele liste de control care conțin un set de întrebări de evaluare pentru fiecare aspect legat de calitatea ESM.

11. Compararea raportului ESM cu întrebările de evaluare va ajuta Comisia de experți în formarea opiniei despre părțile tari și slabe ale rezultatelor ESM livrate. În baza listelor de verificare va fi elaborată concluzia privind calitatea raportului ESM, argumentată și detaliată, care va fi remisă autorității competente.

Capitolul II

Competențe și responsabilități instituționale

12. Autoritatea competentă responsabilă de evaluarea strategică de mediu, atât la nivel național, cât și la nivel local, este definită în art. 2 din Legea nr. 11/2017, precum și în Ghidul cu privire la efectuarea procedurilor privind ESM.

13. Ministerul Mediului este autoritatea competentă pentru desfășurarea procedurii ESM pentru documentele de politici și de planificare de nivel național, inclusiv de nivel sectorial și intersectorial, aprobate de Guvern sau Parlament, și pentru toate ESM în context transfrontalier.

14. Atribuțiile Ministerului Mediului sunt stipulate la art. 3² din Legea nr. 11/2017.

15. Agenția de Mediu este autoritatea competentă în domeniul evaluării strategice de mediu pentru documentele de politici la nivel local, aprobate de administrația publică locală.

16. Atribuțiile Agenției de Mediu sunt stipulate la art. 3³ din Legea nr.11/2017.

17. Responsabilitățile inițiatorului sunt prevăzute la art. 4 din Legea nr.11/2017.

Capitolul III

Criteriile de control al calității raportului privind evaluarea strategică de mediu și aplicarea acestora

Secțiunea 1

Controlul calității desfășurării procedurii și respectării prevederilor legale privind evaluarea strategică de mediu

18. Lista de verificare inclusă în Anexa nr. 1 oferă ghidare pentru analiza conformității ESM cu cerințele Legii nr. 11/2017.

19. Lista de verificare va fi completată cu răspunsuri „da” sau „nu”, precum și cu propuneri de îmbunătățire, în ultima coloană a chestionarului.

Secțiunea a 2-a

Controlul calității raportului privind evaluarea strategică de mediu

20. În urma evaluării respectării implementării prevederilor legale în baza criteriilor descrise în *Lista de verificare nr. 1*, se va efectua o revizuire minuțioasă a calității raportului ESM prin utilizarea setului de criterii prezentate în lista de verificare nr. 2 (*Anexa nr. 2 al prezentului ghid*).

21. Compararea versiunii preliminare al raportului privind ESM cu întrebările de evaluare din lista de verificare nr. 2, va ajuta Comisia de experți să-și formeze o opinie despre punctele tari și slabe ale rezultatelor ESM livrate și, de fapt, despre calitatea procesului ESM de bază. Observațiile rezultate din evaluare vor fi rezumate într-un format ușor de înțeles (modelul chestionarului de evaluare este prezentat în tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1: Chestionar de evaluare

Aspect calitativ	Aprecierea generală - Cuprins complet /satisfăcător - Cuprins parțial /acceptabil - Lipsește complet /inacceptabil - Nu poate fi evaluat din lipsa informației/ necesită clarificare - Nu este relevant (un aspect al calității nu este relevant pentru cazul dat)	Comentarii (ex: indicarea aprecierii de promovare/eșec pentru un anumit aspect al calității, indicarea necesităților de îmbunătățire ulterioară)
1. Domeniul de aplicare a raportului privind ESM		
2. Analiza de referință (analiza primară)		
3. Evaluarea posibilelor efecte semnificative asupra mediului		
4. Măsurile de atenuare		
5. Monitorizarea		
6. Raportul privind ESM		

7. Consultarea și participarea publicului interesat		
Concluzia finală		

22. Întrebările de evaluare/revizuire orientative pentru cele 7 criterii analizate sunt abordate în secțiunea „Aprecierea generală” din Tabelul nr. 1. Cu toate acestea, poate fi mai ușor de utilizat un format real al listei de verificare, *Lista de verificare nr. 2*, este prezentată în *Anexa nr. 2* al prezentului Ghid.

Subsecțiunea 1

Determinarea domeniului de aplicare a raportului privind evaluarea strategică de mediu

23. Evaluarea calității la etapa determinării domeniului de aplicare presupune descrierea clară al scopului și obiectivelor documentului de politici și planificare. Raționamentul acestui aspect rezidă în faptul că evaluarea strategică de mediu trebuie să se axeze pe un document de politici și planificare concret (subiect al evaluării). Scopul și obiectivele documentului de politici și planificare oferă orientare pentru identificarea problemelor cheie care eventual pot fi influențate de documentul de politici și planificare și care trebuie să fie abordate de ESM.

24. Problemele principale legate de mediu/dezvoltarea durabilă, care urmează a fi abordate în ESM, trebuie să fie clar definite. Raționamentul constă în prezența unei varietăți de documente de politici și planificare care pot avea consecințe diferite asupra mediului, inclusiv asupra sănătății și dezvoltării durabile (ex: planul în domeniul transporturilor ar putea cauza diferite efecte potențiale asupra mediului – biodiversitate, fragmentarea habitatelor, zgomot, etc., în comparație cu programul în domeniul agriculturii pentru care poluarea apelor și degradarea solului vor fi mai relevante). La specificarea problemelor cheie, ESM trebuie să reflecte trăsătura caracteristică principală a teritoriului cuprins de documentul de politici și planificare (starea mediului, problemele sociale existente, etc.), natura și conținutul preconizat al documentului de politici și planificare.

25. Raportul privind determinarea domeniului de aplicare trebuie să descrie și să explice (în cazul când există astfel de situații) motivul pentru care anumite dificultăți au fost eliminate din ESM. În cazul existenței unei astfel de situații, precum excluderea anumitor probleme din evaluare (spre ex: s-a convenit pe parcursul determinării domeniului de aplicare că problemele legate de zgomot și calitatea aerului nu sunt relevante pentru planul forestier), atunci argumentările de rigoare trebuie să fie prezente în raport.

26. Principalele probleme de mediu selectate, inclusiv de sănătate sau de dezvoltare durabilă, vor fi justificate prin descrierea obiectivelor relevante prevăzute de documentele oficiale (ex: acte normative, politici naționale sau regionale aprobate, tratate internaționale, etc.).

27. Raportul de determinare a domeniului de aplicare va descrie și va identifica principalele aspecte pentru fiecare problemă cheie de mediu.

28. Cadrul de aplicare al ESM (zona potențial afectată de DPP) va fi la fel definit. Acesta derivă din hotarele administrative, pentru o politică națională – care cuprinde teritoriul întregii țări sau plan de amenajare a teritoriului municipal/local pentru un anumit areal (ex: pentru zonele forestiere).

29. La examinarea conținutului documentului de politici și planificare și al caracteristicilor de mediu ale zonei, la etapa inițială, ESM va defini teritoriul care urmează a fi abordat. Acest lucru poate fi descris separat pentru fiecare problemă cheie, drept bază pentru descrierea cadrului teritorial general al evaluării. Concluzia privind cadrul de aplicare va indica clar zona de aplicare teritorială a ESM, inclusiv dacă aceasta se aliniază cu hotarele administrative și cu zona de implementare a documentului de politici și planificare.

30. Determinarea domeniului de aplicare a raportului privind evaluarea strategică de mediu va identifica și descrie legătura dintre documentul de politici și planificare supus ESM și alte planuri sau proiecte majore existente. Analiza tangențelor dintre documentul de politici și planificare evaluat și alte documente de politici și planificare trebuie să identifice sinergia, conflictele, inconsecvențele și efectul potențial care trebuie să fie reflectat în ESM.

Subsecțiunea a 2-a

Analiza cadrului de referință (situația inițială)

31. Raportul ESM va conține informații ce descriu starea actuală a mediului. La fel, vor fi identificate principalele probleme și chestiuni de mediu supuse evaluării. Informația privind starea actuală a mediului în zona potențial afectată de documentul de politici și planificare reprezintă baza de comparație cu care vor fi evaluate efectele potențiale ale documentului de politici și planificare.

32. Conținutul raportului ESM va descrie analiza tendințelor din trecut pentru principalele probleme de mediu. Astfel, în raportul ESM vor fi descrise și analizate efectele documentului de politici și planificare (ex: efectele DPP în timp). Analiza tendințelor din trecut sunt esențiale în estimarea evoluției ulterioare a mediului. Nu există o regulă generală referitoare la analiza temporală din trecut, deoarece aceasta va depinde de parametrii utilizați, de apariția punctelor de cotitură istorică într-o anumită tendință, și de aspectele similare.

33. Dacă este aplicabil, conținutul raportului ESM va include informații privind principalii factori care influențează tendințele. La fel, în raportul ESM se vor identifica și factorii principali care permit estimarea exactă a dezvoltării ulterioare, (ex: în baza schimbărilor anticipate a factorilor (previziuni privind intensitatea viitoare a transportului, dezvoltarea industrială, efectele anticipate ale adoptării de noi reglementări)).

34. Raportul ESM va conține o analiză al evoluției viitoare al principalelor aspecte de mediu în lipsa implementării documentului de politici și planificare. Informația inclusă va evalua posibilele efecte ale implementării DPP asupra dezvoltării/evoluției ulterioare. La fel, raportul va conține descrierea evoluției potențiale a mediului în cazul în care DPP propus nu va fi implementat – aceasta este deseori denumită „afacere ca de obicei (business as usual)” sau „scenariul zero”. În baza analizei anterioare (situația actuală a mediului, analiza tendințelor prealabile,

identificarea factorilor determinanți principali), ESM va estima și descrie dezvoltarea potențială în viitor pentru principalele aspecte de mediu/de dezvoltare durabilă care au fost identificate la etapa de determinare a domeniului de aplicare a raportului ESM. După care, vor fi identificate efectele potențiale ale DPP prin intermediul evaluării diferențelor dintre cele două scenarii alternative (de ex: scenariul „afacere ca de obicei” când DPP propus nu este implementat versus scenariul în care DPP propus este implementat).

35. Tabelul nr. 2 conține întrebări de ghidare care pot fi abordate în cadrul analizei situației actuale (cadrul de referință).

Tabelul nr. 2: Întrebări de ghidare, care trebuie să fie abordate în cadrul analizei cadrului de referință/de bază

1. Cât de bună sau de rea este situația actuală? Tendințele arată că este din ce în ce mai bine sau mai rău?
2. Care sunt forțele motrice principale ce influențează tendințele? Pot fi acestea afectate de DPP (dacă da cum?);
3. Cât de avansată este situația actuală de orice praguri sau ținte stabilite?
4. Sunt afectate elemente deosebit de sensibile sau importante ale mediului (de ex: grupuri social vulnerabile, resurse neregenerabile, specii pe cale de dispariție, habitate rare, arii naturale protejate de stat);
5. Problemele sunt reversibile sau ireversibile, permanente sau temporare?
6. Cât de dificil ar fi să compensați sau să remediați orice daună?
7. Au existat efecte cumulative sau sinergice semnificative de-a lungul timpului? Sunt așteptate asemenea efecte pe viitor?

36. Elaboratorul va descrie și va lua în considerare în raportul ESM suprafața mai vastă, care poate fi afectată și nu se va limita doar la limitele teritorial-administrative. Documentele de politici și planificare au, de obicei, o zonă/suprafață clar definită, care poate fi întreaga țară, un raion sau un municipiu. Totodată, efectele DPP pot depăși hotarele acestora – spre exemplu, calitatea apei într-un raion poate fi influențată de dezvoltarea industriei sau agriculturii din alt raion amplasat în amonte. Aceste efecte trebuie de asemenea examinate în ESM și, prin urmare, analiza de bază/de referință nu trebuie să se limiteze la hotarele administrative și fizice ale DPP.

37. Analiza situației actuale va descrie principalele probleme de mediu și localizarea acestora, fie că sunt relevante pentru întreaga regiune, or specifice doar pentru un teritoriu limitat. La fel, va fi descris și modul în care DPP va influența problemele de mediu existente/identificate. ESM se va concentra, în primul rând, pe acele aspecte și probleme asupra cărora DPP poate avea impact și, astfel, efectele vor fi abordate în mod eficient în procesul ESM.

38. Raportul ESM va descrie eventualele limitări privind disponibilitatea datelor și a informației. Analiza de bază/referință se va baza pe datele și documentele de monitorizare existente și disponibile (alte DPP în același sector sau care cuprind același teritoriu, anuare în domeniul mediului, evaluări anterioare – atât ESM, cât și EIM, planuri de acțiuni în domeniul mediului, studii și cercetări științifice, etc.).

Datele și informațiile necesare care lipsesc trebuie să fie solicitate după consultările ESM și furnizate în măsura posibilității de agențiile de planificare sau de mediu, sau de alți actori implicați. Informația de referință va fi descrisă fie cantitativ sau calitativ, și, pentru claritate fiind combinate ambele tipuri de informații. În situația când există doar informații calitative acestea vor fi însoțite de dovezi justificate. Datele și informațiile care lipsesc, precum și incertitudinile existente sunt documentate în mod clar drept unul dintre rezultatele analizei de bază/referință.

Subsecțiunea a 3-a

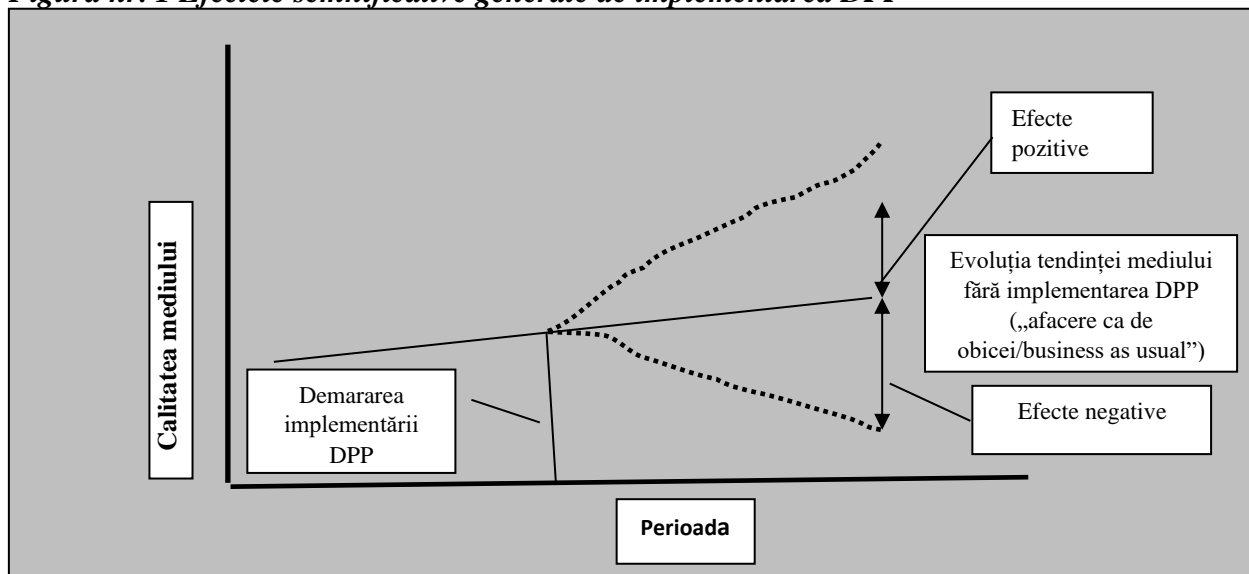
Controlul calității evaluării efectelor

39. Evaluarea strategică de mediu va descrie relațiile dintre DPP propus și obiectivele de mediu (de ex: sinergia și posibilele conflicte).

40. Raportul ESM va conține o descriere, analiză, precum și o comparație al tuturor alternativelor DPP propuse, în cazul când DPP sugerează diferite tipuri de alternative (scenarii de dezvoltare și măsuri alternative precum și diferite locații pentru o acțiune de dezvoltare concretă). ESM se va concentra în special doar pe alternativa optimă din punct de vedere a mediului/dezvoltării durabile care poate fi recomandată pentru implementare. În cazul când nici o alternativă sugerată de DPP nu poate fi recomandată în ESM pentru a fi elaborată în continuare sau aprobată, atunci raportul va conține alternative noi recomandate și propuse.

41. Raportul privind evaluarea strategică de mediu identifică, descrie și evaluează potențialele efecte semnificative asupra mediului și asupra sănătății populației, care pot apărea în timpul implementării documentelor de politici și planificare. Evaluarea trebuie să descrie modificări ale tendințelor de bază (descrise în analiza de bază/de referință), posibilele schimbări ale dezvoltării ulterioare, amploarea și scara lor geografică, perioada în care se vor produce, dacă sunt permanente sau temporare, pozitive sau negative, probabile sau improbabile, frecvente sau rare, și dacă acestea sunt efecte directe, indirecte, secundare, cumulative și/sau sinergice. Totodată vor fi propuse măsuri de prevenire, minimizare, atenuare sau compensatorii.

Figura nr. 1 Efectele semnificative generate de implementarea DPP

42. În procesul de elaborare a Raportului ESM vor fi examinate atât efectele pe termen scurt (de ex: pe parcursul dezvoltării proiectelor preconizate), cât și cele pe termen lung. Dacă va fi identificat un domeniu specific, sau un grup vulnerabil concret al populației unde este probabil să se reflecte efectele, acest lucru va fi indicat expres. ESM se va concentra nu numai asupra efectelor directe, ci și asupra oricăror efecte secundare semnificative rezultate din implementarea documentelor de politici și planificare. Efectele secundare pot fi definite drept „schimbări indirecte sau induse asupra mediului, populației, creșterii economice și utilizarea terenurilor, precum și alte efecte asupra mediului care rezultă din impactul direct al DPP” (de ex: creșterea emisiilor de poluanți în aerul atmosferic, urmare a implementării planului poate afecta calitatea apei prin depunerile atmosferice, inclusiv ecosistemele acvatică). În comparație cu evaluarea impactului asupra mediului, ESM are un potențial mai mare pentru abordarea efectelor cumulative (de ex: impactul rezultat din modificări graduale cauzate de alte acțiuni din trecut, prezent sau cele prognozate/previzibile). Efectele cumulative pot rezulta din acțiuni minore din punct de vedere individual, dar semnificative din punct de vedere colectiv, care au loc o perioadă de timp. De obicei, dacă DPP propus preconizează dezvoltarea unui număr de proiecte (de ex: drumuri, zone industriale, parcuri eoliene) este necesară evaluarea potențialului efect cumulativ.

La descrierea efectelor urmare a implementării DPP vor fi luate în calcul și efectele pozitive. Evaluarea acestora asigură o bază pentru propuneri de măsuri de consolidare a efectelor pozitive ale documentelor de politici și planificare asupra mediului/dezvoltării durabile.

Atunci când impactul va fi identificat, ESM va trebui să descrie în detalii caracterul acestuia, de ex: natura, importanța, probabilitatea, domeniul de aplicare și amploarea, frecvența și durata, reversibilitatea acestuia.

43. Evaluarea strategică de mediu va aborda impactul potențial al documentelor de politici și planificare asupra tuturor factorilor de mediu/dezvoltare durabilă identificate la etapa de stabilire a domeniului de aplicare. Lista de probleme diferă de la caz la caz, cu toate acestea, ar trebui luate în considerare următoarele aspecte:

1) Componentele de mediu, precum clima, aerul, apa, biodiversitatea, ecosistemele și peisajul, sol, floră, faună ș.a.;

2) Chestiunile legate de populație (de ex: sănătatea publică, bunuri materiale, patrimoniul cultural, inclusiv patrimoniul arhitectural și arheologic, nivelul de trai al comunităților locale);

3) Preocupările mai vaste ale dezvoltării durabile (de ex: eficiența energetică, utilizarea resurselor regenerabile și neregenerabile, adaptarea la schimbările climatice, cererea de transport, accesibilitatea și mobilitatea).

Dacă impactul asupra unei/unor probleme anumite nu a fost evaluat (spre exemplu, din cauza că sunt irelevante și neimportante), ESM trebuie să explice clar de ce s-a decis astfel și să justifice decizia prin date și informații relevante.

44. Chiar dacă este denumită „strategică”, ESM va cuantifica efectele, dacă caracterul DPP permite acest lucru. Deseori, ar putea fi cazul planurilor de amenajare a teritoriului la nivel local, care oferă informații suficiente și concrete (cu privire la locație sau dimensiune) pentru cuantificarea potențialelor efecte, pe când, evaluarea

DPP mai generale (spre ex. politicile naționale) trebuie să rămână de obicei mai mult calitative. Cu toate acestea, calitativ nu înseamnă „ghicit”. Previziunile trebuie să fie susținute de dovezi, cum ar fi: referințe la orice cercetare, discuții sau consultare care a ajutat echipa ESM să ajungă la aceste concluzii.

45. Evaluarea efectelor probabile, precum și toate sugestiile făcute în ESM trebuie să fie justificate prin date și informații adecvate, însoțite de exemple, referințe, ilustrate prin grafice (hărți, grafice), etc., care trebuie descrise în raportul ESM.

46. Metodele, abordările, tehnicile și instrumentele utilizate la evaluarea efectelor sunt explicate clar pentru a permite consultarea și verificarea transparentă a concluziilor din ESM de către toate părțile vizate.

47. În multe cazuri, evaluarea (precum și alte analize din cadrul ESM) include informații și date incerte legate de starea mediului din motivul lipsei acestora, precum și informații insuficiente privind propunerile și măsurile de dezvoltare propuse în DPP, etc. Echipa ESM trebuie să descrie clar incertitudinile existente și să justifice ipotezele care au fost examinate la evaluarea posibilelor efecte (ex. prin estimarea celui mai bun/celui mai slab scenariu, prin exemple de impact din activități similare în alte domenii/țări, referințe la literatură, etc.).

Subsecțiunea a 4-a Măsurile de atenuare

48. În baza evaluării potențialelor efecte, ESM va propune măsuri de prevenire, atenuare sau compensare al acestora. Pentru fiecare efect negativ semnificativ, ESM va conține o propunere de atenuare adecvată. Forma și caracterul măsurilor propuse în ESM depind de tipul efectelor identificate, de natura și caracterul DPP evaluat. Măsurile atenuante pot fi:

1) Modificarea obiectivelor și priorităților pentru a integra problemele de mediu și sănătate relevante în DPP, pentru a schimba accentul DPP mai mult spre dezvoltarea durabilă (de ex: ESM poate propune obiectivul de susținere a transportului public, dacă planul abordează doar infrastructura de transport).

2) Modificarea măsurii concrete și acțiunilor de dezvoltare, propuse de DPP pentru a minimiza sau evita efectul negativ concret – aceasta poate include: metode de dezvoltare alternative, schimbarea locațiilor (ex: o locație nouă sau reducerea suprafeței), scara și succesiunea/calendarul evoluțiilor propuse (ex: ESM poate propune redirecționarea autostrăzii).

3) Modificarea schemei de implementare: ESM poate defini limitele pentru implementarea activităților planificate specifice (ex: „zone interzise”), criteriile pentru selectarea activităților planificate, și/sau poate oferi ghidare privind domeniul de aplicare al raportului ESM pentru activitățile specifice.

4) Înaintarea propunerilor de compensare (de ex: plantarea pădurilor noi, acordarea compensațiilor financiare persoanelor care vor trebui să fie relocalate, etc.)

5) Modificarea cadrului de reglementare, legal și/sau instituțional

6) Modificarea altor DPP relevante, dacă impactul nu poate fi atenuat prin intermediul planului sau programului evaluat.

7) Stipularea condițiilor pentru procedura probabilă de monitorizare ulterioară (ex: chestiunile ce urmează a fi abordate în ESM pentru propunerile de dezvoltare specifice înaintate de DPP evaluat, prioritățile principale pentru planul de gestionare a mediului, ghidare în proiectare pentru proiecte specifice, etc).

49. Măsurile de atenuare sunt în mod clar interconectate de efectele negative identificate, respectiv efectele negative ale DPP vor fi atenuate de o anumită măsură. În ESM se va prezenta clar modul în care riscurile individuale și efectele negative potențiale asupra mediului trebuie să fie abordate pentru a demonstra că niciun efect negativ semnificativ nu va fi lăsat neatenuat. Aceasta va asigura, de asemenea, o discuție transparentă a eficacității atenuării propuse pe parcursul consultărilor cu părțile implicate. Dacă din unele motive nu va exista nici o atenuare fezabilă disponibilă pentru unele efecte negative potențiale, acest lucru trebuie să fie recunoscut în mod explicit și prezentat în concluziile principale ale ESM.

50. Echipa ESM consultă măsurile de atenuare propuse, cu inițiatorul, precum și cu alte părți vizate relevante (de ex: cu autoritățile în domeniul mediului) pentru a ajunge la un acord privind implementarea acestora. În baza concluziilor formate în urma consultărilor, se vor stabili autoritățile responsabile de implementarea măsurilor de atenuare propuse în raportul privind ESM sau în documentul de politici și planificare.

Subsecțiunea a 5-a **Monitorizarea**

51. Evaluarea strategică de mediu va propune monitorizarea efectelor documentului de politici și planificare asupra mediului, inclusiv asupra aspectelor legate de sănătate și de dezvoltare durabilă pe parcursul etapei de implementare a DPP. Indicatorii și criteriile care urmează a fi stabiliți pentru monitorizare trebuie să reflecte principalele probleme abordate în ESM. Dacă evaluarea concludă, spre exemplu, că calitatea aerului ar putea fi afectată semnificativ de implementarea DPP, trebuie să fie propus(și) indicatorul(ii) relevant(ți). La propunerea unui sistem de monitorizare pentru un DPP concret, autoritățile în domeniul mediului trebuie să se bazeze în mod ideal pe indicatorii și sistemele deja existente, să introducă indicatori și criterii noi doar în cazuri excepționale.

52. Monitorizarea efectelor asupra mediului (și efectelor asupra altor chestiuni de dezvoltare durabilă) pe parcursul implementării DPP este o responsabilitate a inițiatorului. ESM trebuie să propună ce măsuri necesită a fi aplicate dacă apar efecte negative (o listă a măsurilor ar putea include, de exemplu, inițierea modificării DPP, modificarea condițiilor pentru implementarea proiectelor concrete, consultări cu autoritățile din domeniul mediului, etc.).

Subsecțiunea a 6-a **Raportul privind evaluarea strategică de mediu**

53. La elaborarea raportului privind evaluarea strategică de mediu se va utiliza un limbaj simplu și clar, prin evitarea sau explicarea termenilor tehnici. Raportul privind ESM rezumă toate rezultatele, constatările și concluziile și servește pentru prezentarea acestora tuturor părților relevante. Un raport „accesibil cititorului”

contribuie la asigurarea comunicării eficiente cu factorii vizați și sporește șansele de examinare a propunerilor și concluziilor de către planificatori și factorii de decizie ESM.

54. Informațiile, concluziile și recomandările vor fi prezentate într-o formă ușor de citit și de înțeles. Mesajele principale ce urmează a fi examinate de către părțile vizate trebuie să fie clare și evidente. Orice material tehnic extensiv sau alte materiale de susținere pot fi atașate sub formă de anexă.

55. Se recomandă utilizarea mijloacelor grafice (hărțile, diagramele, etc.) care pot justifica de asemenea analiza de bază/referință, evaluarea și concluziile făcute.

56. Descrierea abordării generale a ESM, inclusiv a etapelor procedurale și legăturilor cu procesul de planificare oferă informații generale esențiale pentru o înțelegere deplină a rezultatelor și concluziilor prezentate în ESM și rezumate în raportul privind ESM.

57. În baza analizelor și evaluărilor, raportul privind ESM oferă concluzii și recomandări care urmează a fi luate în considerare la finalizarea DPP și/sau în procesul decizional referitor la DPP (la aprobare). Aceste concluzii și recomandări trebuie să fie formulate clar: să descrie explicit (i) *ce se propune* (anumite modificări la DPP, condiții suplimentare pentru implementarea DPP care urmează a fi adoptate de factorii de decizie, etc.), (ii) *de ce se propune* (ex: pentru a minimiza anumite efecte negative), (iii) *ce acțiuni sunt necesare* (ex: modificarea măsurii XY din DPP, adoptarea condițiilor pentru implementarea măsurii XZ din DPP), (iv) și *cine/ce instituții* ar trebui să întreprindă aceste acțiuni (echipa de planificare, factorii de decizie, etc.).

58. Contribuțiile furnizate de ESM vor fi luate în considerare la elaborarea documentului de politici și planificare și astfel vor fi integrate în DPP pe măsură ce sunt prezentate în procedura de luare a deciziilor. Anumite recomandări și propuneri pot fi neacceptate sau integrate doar parțial de către planificatori (de ex: propunerile ESM puteau fi în afara posibilităților financiare, etc.). Prin urmare, raportul privind ESM ar trebui să rezume toate recomandările și propunerile pe marginea DPP formulate pe parcursul procesului ESM și să indice care dintre acestea au fost integrate (și de ce) și care au fost respinse (și de ce).

59. Factorii de decizie (în calitate de „beneficiari” finali ai ESM), precum și toate celelalte părți relevante, vor fi informați despre activitățile de consultare organizate în cadrul procesului ESM. Sinteza privind consultarea publică trebuie să rezume comentariile și propunerile recepționate și să indice care dintre acestea au fost integrate (conform prevederilor art. 8³ din Legea nr. 11/2017) în raportul privind ESM și/sau în DPP evaluat, și care au fost respinse (și de ce). Această prezentare generală servește drept sursă de verificare a faptului că ESM a tratat comentariile și propunerile înaintate de părțile vizate.

60. Toate constatările și concluziile din raportul privind ESM vor fi justificate, în caz contrar, acestea pot fi puse la îndoială de factorii de decizie și de toate celelalte părți vizate. Vor fi incluse referințe la toate publicațiile folosite și se va indica orice informație preluată din alte surse.

61. Echipa ESM se poate confrunta deseori cu disponibilitatea limitată a datelor, cu incertitudini în prognozarile viitoare și factorii externi, cu reticența

planificatorilor de a comunica, termen scurt pentru furnizarea de date la DPP, etc. Este important să fie descrise clar toate problemele acestea în raportul privind ESM, astfel contribuind la înțelegerea corectă și acceptarea concluziilor și recomandărilor ESM de către factorii de decizie și alte părți vizate.

Subsecțiunea a 7-a **Consultarea și participarea publicului la** **evaluarea strategică de mediu**

62. Pentru a asigura participarea publicului în procesul de consultare este necesar de a determina părțile relevante, astfel încât nici un grup țintă să nu fie omis. Identificarea timpurie a principalelor grupuri țintă, inclusiv a părților vizate ale unei țări afectate, în cazul în care DPP constituie subiect al procedurii de evaluare în context transfrontalier, ajută la evitarea unei astfel de situație.

63. Planificarea corespunzătoare a consultărilor cu părțile vizate și a participării acestora în procesul ESM este importantă pentru a asigura implicarea eficientă a publicului. În procesul de ghidare a inițiatorului privind modul de consultare a publicului este recomandat elaborarea unui plan de consultare. Acest lucru va fi util pentru echipa ESM, deoarece identificarea părților interesate care urmează a fi implicate, determinarea etapelor procesului ESM și rezumarea rezultatelor anticipate ale consultărilor constituie baza pentru selectarea instrumentelor și mijloacelor de consultare și comunicare corespunzătoare.

64. Consultările comune, adică organizate în paralel, cele dedicate DPP și ESM aduc beneficii reciproce atât pentru ESM, cât și pentru pregătirea DPP – (i) acestea economisesc timpul, resursele financiare și umane (experți), (ii) părțile vizate dispun de informații despre DPP care sunt esențiale pentru a înțelege toate analizele, evaluarea, concluziile și recomandările prezentate în ESM, și (iii) echipele ESM și de planificare pot reacționa imediat la propunerile înaintate de părțile vizate și discuta cum acestea pot fi integrate în evaluare și/sau în DPP, astfel fiind eficientizat procesul de consultare.

65. Lista problemelor identificate la etapa de definire a domeniului de aplicare ghidează accentul întregii ESM; prin urmare, este esențial de discutat domeniul de aplicare propus cu echipa de planificare, precum și cu alte părți relevante (inclusiv cu autoritățile din domeniul mediului și sănătății). În caz contrar, alte probleme cheie ar putea apărea mai târziu în procesul ESM, ceea ce ar complica și tergiversa progresul evaluării. Toate contribuțiile din consultări vor ajuta la evidențierea ESM asupra aspectelor importante pentru diferite părți vizate și, în același timp, vor fi acceptate de echipa de planificare.

66. Raportul ESM și proiectul DPP trebuie să fie un subiect al consultării părților interesate. Acestea trebuie să aibă oportunitatea de a participa la consultări înainte ca toate opțiunile să fie pasibile implementării.

67. Chestionarul de evaluare completat (tabelul nr. 1), poate furniza o evidență transparentă pentru pregătirea concluziei de către CE privind calitatea ESM și o justificare pentru formularea comentariilor și feedback-ului pentru echipa ESM și autoritatea competentă.

Lista de verificare nr. 1: Conformitatea cu prevederile procedurale ale ESM

Criteria	Da	Nu	Comentarii
Determinarea necesității efectuării ESM (Screening) A stabilit inițiatorul dacă DPP în proces de elaborare necesită efectuarea ESM?			
Întrunește DPP criteriile stipulate în art. 3, alineatul (1) lit. a), b) al Legii nr. 11/2017 privind ESM (de ex: nu este necesar screening-ul)?			
Întrunește DPP criteriile stipulate în art. 3, alin. (2) sau alin. (3) al Legii nr. 11/2017 privind ESM (de ex: este necesar screening-ul)?			
A depus inițiatorul cerere pentru determinarea necesității de efectuare a evaluării strategice de mediu conform art. 5 al Legii nr. 11/2017?			
Conținutul necesar al cererii pentru aplicarea evaluării prealabile cuprinde următoarea informație?			
a) informația despre inițiator – denumirea și adresa instituției; – prenumele, numele, adresa și datele de contact ale reprezentantului autorizat al inițiatorului;			
b) informația privind DPP: – titlul DPP; – fundamentarea necesității de elaborare a DPP; – principalele aspecte de protecție a mediului, incluse în proiectul DPP; – principalele direcții și termenul de implementare; – existența unui cadru pentru activitățile enumerate în Anexa nr. 1 și nr. 2 la Legea nr. 86 /2014 privind evaluarea impactului asupra mediului, și pentru care este necesar acordul de mediu; – posibilele efecte semnificative asupra mediului, inclusiv asupra sănătății populației, ca urmare a implementării DPP; – termenul de elaborare și metoda de aprobare a DPP; – impactul transfrontalier în urma implementării DPP; – conceptul documentului de politici și planificare conform art. 3 ¹ alin. (1) din Legea nr. 11/2017			
c) informația privind teritoriul afectat: – stabilirea teritoriului afectat; – principalele caracteristici și probleme de mediu din teritoriul afectat; – măsura și natura posibilelor efecte ale DPP asupra elementelor rețelei Emerald, conform celor prevăzute în Legea nr. 94/2007 privind rețeaua ecologică			
Determinarea domeniului de aplicare a raportului ESM			

<p>A stabilit autoritatea competentă împreună cu inițiatorul o listă a autorităților publice vizate (inclusiv instituția/ele în domeniul sănătății, precum și organele executive locale ale unităților administrativ teritoriale unde urmează să fie implementat DPP)?</p>			
<p>Au fost publicate în mod corespunzător informațiile despre aplicarea evaluării prealabile și determinarea domeniului de aplicare a raportului ESM, astfel încât publicul interesat să aibă la dispoziție 10 zile pentru a prezenta comentariile lor?</p>			
<p>A desfășurat autoritatea competentă consultări cu autoritățile publice vizate privind domeniul de aplicare a raportului ESM și a pregătit procesul verbal care conține lista cu informațiile agreeate reciproc, necesară întocmirii raportului privind evaluarea strategică de mediu comentariile recepționate de la părțile vizate care participă?</p>			
<p>A fost definit domeniul de aplicare a raportului ESM prin emiterea Deciziei privind determinarea domeniului de aplicare a raportului ESM de către autoritatea competentă?</p>			
<p>Conține raportul privind ESM informațiile necesare în conformitate cu Anexa nr. 2 a Legii nr. 11/2017 privind ESM?</p> <ul style="list-style-type: none"> a) rezumatul conținutului, principalele obiective ale DPP, și conexiunile lui cu alte planuri și programe; b) aspectele relevante ale stării actuale a mediului, inclusiv ale sănătății populației și evoluția sa probabilă fără implementarea DPP; c) caracteristicile de mediu ale zonelor care pot fi afectate semnificativ, inclusiv sănătatea populației, în urma implementării DPP; d) orice problemă de mediu existentă care este relevantă pentru DPP, inclusiv cele relevante privind orice zonă de importanță specială pentru mediu; e) obiective de protecție a mediului, inclusiv a sănătății populației, stabilite la nivel internațional, național și la alte niveluri, care sunt importante pentru DPP, și modul în care aceste obiective și orice considerații de mediu sunt luate în calcul la elaborarea DPP; f) posibilele efecte semnificative asupra mediului, inclusiv asupra biodiversității, sănătății populației, faunei, florei, solului, apei, aerului, patrimoniului cultural și peisajelor. Acestea trebuie să includă efecte secundare, cumulative, pe termen mediu sau lung, permanente sau temporare, pozitive sau negative; g) măsurile preconizate pentru prevenirea, reducerea și pe cât posibil echilibrarea oricăror efecte negative semnificative asupra mediului, inclusiv asupra sănătății populației, prin implementarea DPP; h) descrierea motivelor de selectare a opțiunilor alternative examinate în cadrul Evaluării Strategice de 			

<p>Mediu, și a modului în care evaluarea a fost efectuată, inclusiv orice dificultate legată de lipsa metodelor sau cunoștințelor necesare, insuficiența informației sau mijloacelor tehnice necesare pentru evaluare; dacă o alternativă a fost eliminată, conține descrierea o argumentare de ce aceasta a fost eliminată?</p> <p>i) descrierea măsurilor preconizate ce țin de monitorizarea efectelor semnificative asupra mediului, inclusiv asupra sănătății populației, ca urmare a implementării DPP (programului de monitorizare); Sunt indicatorii de monitorizare clar definiți? Și se bazează aceștia pe informația de referință originală și pe obiectivele politicii, planului sau programului (DPP) și ESM?</p> <p>j) posibilele efecte asupra mediului în context transfrontalier, inclusiv cele legate de sănătatea populației;</p> <p>k) un scurt rezumat al Raportului privind Evaluarea Strategică de Mediu, prezentat într-o formă accesibilă publicului.</p>			
<p>Corespunde conținutul raportului privind ESM cu domeniul de aplicare definit în Decizia privind determinarea domeniului de aplicare a raportului privind ESM? Și anume în termeni de:</p> <ul style="list-style-type: none"> – probleme de mediu și sănătate relevante care urmează a fi abordate; – efectele semnificative ale DPP asupra elementelor rețelei ecologice sau al altor arii naturale protejate de stat de importanță locală, națională sau internațională; – Impactul transfrontalier asupra mediului în urma implementării DPP; – scopul și obiectivele de mediu, inclusiv cele legate de un mediu favorabil vieții și sănătății populației, care sunt relevante pentru DPP și stabilite la nivel internațional, național și/sau local. 			
<p>A fost raportul privind ESM publicat în modul cuvenit astfel încât publicul interesat să-și prezinte comentariile?</p>			
<p>A întocmit autoritatea competentă o sinteză privind consultarea publicului, rezumând comentariile și propunerile recepționate, indicând modul în care comentariile și sugestiile exprimate au fost luate în considerare în DPP și în raportul privind evaluarea strategică de mediu, precum și motivele alegerii acestora în lumina alternativelor rezonabile propuse spre examinare?</p>			
<p>A fost concluzia cu privire la calitatea raportului privind ESM publicată de către inițiator pe pagina sa web oficială și luată în considerare înainte de aprobarea și adoptarea oficială a DPP?</p>			
<p>După aprobarea DPP a postat inițiatorul Avizul de Mediu pe pagina web proprie oficială, precum și:</p>			

<p>a) DPP în forma aprobată;</p> <p>b) informațiile privind modul în care problemele de mediu au fost integrate în DPP, efectele DPP asupra mediului, inclusiv asupra sănătății populației;</p> <p>c) informația privind consultarea publicului și autorităților publice interesate, rezultatele consultărilor în context transfrontalier.</p>			
--	--	--	--

Lista de verificare nr. 2: Controlul calității ESM

	Criteriile	Aprecierea generală - <i>Complet acoperit/satisfăcător</i> - <i>Parțial acoperit/acceptabil</i> - <i>Lipsește complet/inacceptabil</i> - <i>Nu poate fi evaluat din lipsa informațiilor/necesită clarificare</i> - <i>Nu este relevant (un aspect de calitate nu este relevant pentru cazul dat)</i>	Comentarii (ex: indicarea aprecierii de promovare/eșuare pentru un anumit aspect de calitate, indicarea necesităților de îmbunătățire suplimentară)
1.	Evaluare generală		
1.1.	Au fost descrise clar scopul și obiectivele DPP?		
1.2.	Au fost definite clar aspectele principale legate de mediu/dezvoltarea durabilă?		
1.3.	Au fost prezentate și explicate motivele pentru eliminarea anumitor probleme din ESM (dacă este cazul)?		
1.4.	Au fost identificate și descrise obiectivele relevante pentru problemele cheie?		
1.5.	Au fost identificate și descrise principalele probleme pentru fiecare aspect cheie de mediu?		
1.6.	A fost definit domeniul de determinare teritorial al ESM (de ex., zona potențial afectată de DPP)?		
1.7.	Au fost identificate și descrise legăturile dintre DPP supus evaluării și alte planuri (sau proiecte majore) existente?		
2.	Analiza de bază/referință		
2.1.	A fost descrisă starea actuală a mediului?		
2.2.	Au fost analizate tendințele din trecut pentru principalele aspecte/probleme de mediu?		
2.3.	Dacă da, au fost identificați principalii factori determinanți		

	(de ex.: factorii care influențează tendințele)?		
2.4.	A fost analizată evoluția viitoare a principalelor aspecte/probleme de mediu fără implementarea planului?		
2.5.	A fost examinată și analizată o suprafață /zonă mai vastă decât limitele administrative/fizice ale planului?		
2.6.	Au fost menționate clar principalele preocupări de mediu, cu locațiile acestora?		
2.7.	Dacă da, a fost expus clar dacă acestea pot fi afectate de DPP?		
2.8.	Au fost descrise limitările posibile în ceea ce privește disponibilitatea datelor și informațiilor (inclusiv disponibilitatea acestora de către autoritățile naționale/raionale/municipale) și potențialele incertitudini în analizele efectuate?		
3.	Evaluarea impactului		
3.1.	Au fost identificate și descrise conflictele și sinergia posibilă dintre obiectivele de mediu pentru aspectele cheie și obiectivele planului?		
3.2.	Au fost evaluate toate alternativele prezentate în DPP?		
3.3.	A fost evaluată întreaga gamă de efecte pentru toate aspectele/ problemele principale de mediu?		
3.4.	Au fost caracterizate efectele (de ex: natura lor, importanța, probabilitatea, domeniul de aplicare și amploarea, frecvența și durata, reversibilitatea lor)?		
3.5.	Au fost examinate toate tipurile de efecte, de ex: directe și indirecte, secundare, pozitive și negative, cumulativ?		
3.6.	Au fost excluse din evaluare efectele asupra oricărei chestiuni/probleme de		

	mediu/dezvoltare durabilă? Dacă da, au fost prezentate motivele?		
3.7.	A fost impactul cuantificat, acolo unde a fost posibil?		
3.8.	A fost justificată evaluarea impactului prin calcule, exemple, referințe la literatură, etc.?		
3.9.	Au fost descrise metodele utilizate la evaluarea impactului?		
3.10.	Au fost descrise incertitudinile potențiale în evaluarea impactului?		
4	Măsurile de atenuare		
4.1.	Au fost propuse în ESM măsuri de prevenire, reducere și/sau compensare a oricărui efect negativ semnificativ identificat?		
4.2.	Sunt măsurile de atenuare în mod clar legate de efectul negativ identificat – de ex.:, este clar ce efecte negative ale DPP vor fi atenuate de o anumită măsură?		
4.3.	A fost atribuită responsabilitatea pentru implementarea măsurilor de atenuare?		
5.	Monitorizarea		
5.1.	Sânt indicatorii de monitorizare clar definiți și se bazează aceștia pe informațiile de bază, pe indicatorii și obiectivele DPP și/sau ESM?		
5.2.	În cazul în care monitorizarea poate accentua efecte negative semnificative, definește ESM în mod clar angajamentele pentru acțiuni care trebuie întreprinse ca răspuns la aceste efecte negative?		
6.	Raportul privind ESM		
6.1.	Este utilizat în raportul privind ESM un limbaj simplu și clar, sunt evitați sau explicați termenii tehnici?		
6.2.	Sunt utilizate în raportul privind ESM hărți și alte		

	ilustrații, acolo unde este cazul?		
6.3.	Describe raportul privind ESM abordarea generală a evaluării?		
6.4.	Au fost explicite concluziile și recomandările oferite în ESM?		
6.5.	Menționează clar raportul privind ESM care din recomandările și propunerile oferite în ESM au fost integrate în DPP (de ex.:, dacă au fost introduse orice schimbări în DPP care au rezultat din ESM)?		
6.6.	Este explicat în raportul privind ESM cine a fost consultat, ce metode de consultare au fost utilizate și cum au fost luate în considerare concluziile făcute ca rezultat al consultărilor în ESM și/sau în DPP evaluat?		
6.7.	Sunt identificate în raportul privind ESM sursele de informații, inclusiv expertiza și opiniile experților?		
6.8.	Describe raportul privind ESM dificultățile tehnice, de procedură și de altă natură?		
7.	Consultarea și participarea părților interesate		
7.1.	Au fost identificate părțile interesate care urmau a fi implicate în ESM la începutul procesului ESM?		
7.2.	A fost elaborat planul de consultare și participare?		
7.3.	Au fost desfășurate consultările și asigurată participarea părților interesate în cadrul ESM în comun cu procesul de pregătire a DPP?		
7.4.	Au fost consultate părțile interesate în modul și momentul care să le ofere o oportunitate timpurie și eficientă de a-și exprima în termeni adecvați opiniile cu privire la proiectul DPP și raportul privind ESM?		